

Forhandlingsrunden i WTO

Tollreduksjoner for norsk sjømateksport

Åshild Johnsen og Arne Melchior

Norsk Utenrikspolitisk Institutt
Norwegian Institute of International Affairs

NUPI-rapport

Utgiver: NUPI
Copyright: © Norsk Utenrikspolitisk Institutt 2011
ISBN 978-82-7002-307-3

Alle synspunkter står for forfatternes regning. De må ikke tolkes som uttrykk for oppfatninger som kan tillegges Norsk Utenrikspolitisk Institutt. Artiklene kan ikke reproduseres – helt eller delvis – ved trykking, fotokopiering eller på annen måte uten tillatelse fra forfatterne.

Besøksadresse: C.J. Hambros plass 2d
Postadresse: Postboks 8159 Dep.
NO-0033 Oslo
Internett: www.nupi.no
E-post: info@nupi.no
Fax: 22 36 21 82
Tel: 22 99 40 00

Forhandlingsrunden i WTO

Tollreduksjoner for norsk sjømateksport

Åshild Johnsen og Arne Melchior

Oslo, 8. april 2011

Sammendrag

Det har det siste tiåret vært kraftig vekst i eksporten av sjømat til en rekke markeder utenfor EØS, og for mange av disse er handelsvilkårene bestemt av WTO-avtalen. Cirka 2/3 av verdens tollsatser for fisk er i dag er bundet, det vil si at WTO gir øvre grenser for tollene som anvendes. Doha-runden i WTO kan føre til reduksjoner i bundet toll på 0.9-1.4 milliarder NOK. Mange mindre utviklingsland kan bli unntatt fra tollreduksjonene, men de aller fleste eksportmarkeder av betydning vil være dekket. For mange utviklingsland vil tollnivåene bli redusert fra området 20-50 % til 9-15 %. Doha-runden kan føre til en betydelig økning i bindingsgraden, også for utviklingsland som er unntatt fra eller har svakere krav til tollreduksjon.

For EU vil bundet toll for sjømat kuttes fra gjennomsnittlig 11.5 til 4.3 %. For skalldyr og oppdrettslaks, der det ikke er betydelige tollreduksjoner i EØS-avtalen, vil dette slå direkte ut i den toll eksportørene møter. For pelagisk fisk (sild og makrell) vil betydelig lavere bundet toll gi mindre avhengighet av dagens tollfrie kvoter. Det kan også bli tollreduksjoner på flere titalls millioner NOK i land som Kina, Brasil og Taiwan. For en del land har Norge null toll i frihandelsavtaler slik at WTO ikke vil påvirke tollene, og Russland er ennå ikke med i WTO og derfor ikke direkte berørt. På tross av disse unntak er en vellykket avslutning av Doha-runden viktig for fiskerinæringen, og dette kan gi bedre adgang til en rekke viktige vekstmarkeder.

Kontaktinfo:

Arne Melchior, am@nupi.no, telefon 22 99 40 38/99 79 12 09

Forord

Denne rapporten ble skrevet på oppdrag fra Fiskeri- og kystdepartementet høsten 2009 og overlevert FKD 15.12.2009. Den publiseres nå som NUPI-rapport for å gjøre den tilgjengelig for allmennheten.

Forhandlingene i Doha-runden i WTO står fortsatt i stampe etter at man sommeren 2008 nesten lyktes i å komme til enighet. Doha-runden er nå fem år på overtid. For øyeblikket trås vannet med tekniske øvelser i Genève i påvente av den politiske vilje til å komme i mål. WTOs generaldirektør Lamy har signalisert at 2011 er en frist for å avslutte, men det gjenstår å se om dette blir en realitet eller bare en ny tidsfrist som overskrides.

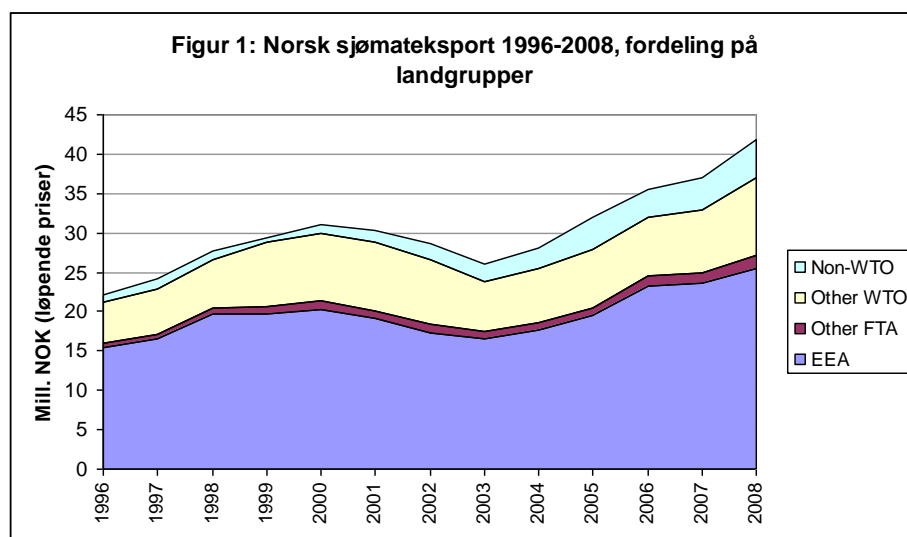
I forhandlingene om handelsvilkårene for industrivarer (NAMA – Non-Agricultural Market Access) har det skjedd nokså lite etter desember 2009. Dette er naturligvis uheldig, men fordelene er at denne rapporten er stort sett akkurat like aktuelt i dag som da den ble skrevet! Vi utgir den derfor uten endringer, som lesning mens vi venter på at Doha-runden skal komme videre. I tillegg til å analysere handelsvilkårene for sjømat gir rapporten en nyttig innføring i WTOs nye praksis med særbehandling av mange ulike grupper av utviklingsland.

Vi takker Fiskeri- og kystdepartementet for den finansielle støtten, og vi takker Camilla Blom, Dag Erling Stai og Henrik Weisser for nyttige kommentarer til et tidligere utkast. Det endelige resultat, inkludert ansvaret for mulige feil, står for forfatterens regning. Åshild Johnsen arbeidet i 2009 som vitenskapelig assistent på NUPI, men er i dag tilknyttet Universitetet i Stavanger.

8. april 2011.
Arne Melchior
Seniorforsker NUPI, prosjektleder

1. Innledning: Markeder for norsk sjømateksport og WTOs rolle

Norsk sjømateksport har det siste tiåret hatt en kraftig vekst, bare midlertidig avbrutt av en bølgedal etter årtusenskiftet. Figur 1 viser eksporten i løpende kroner 1996-2008.

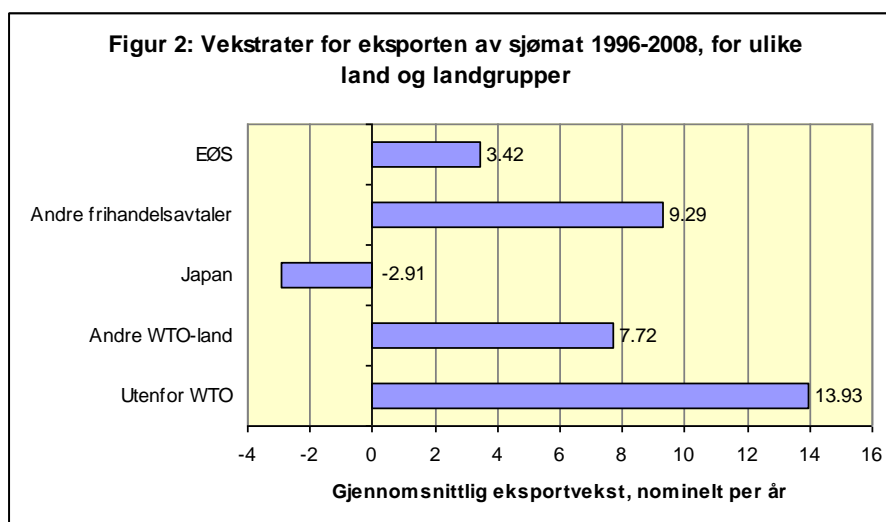
En betydelig del av eksporten går til dagens EØS-land (EU-27 og EFTA). I 2008 var det eksport av norsk sjømat til alle EØS-land unntatt Slovenia, og for ti av landene var eksporten i 2008 på over en milliard kroner. EØS-andelen i eksporten har imidlertid sunket fra 70% i 1996 til 61% i 2008. Selv om det har vært en betydelig vekst i eksporten til noen EØS-markeder (for eksempel Frankrike, Polen og flere av de nye medlemslandene), har andre vært mindre dynamiske (spesielt Tyskland). Det har dermed over tid og i gjennomsnitt vært en raskere vekst i eksporten til land utenfor EØS.

WTO spiller en viktig rolle for å sikre markedsadgang for eksporten både i og utenfor EØS. Det er ikke fri handel med fisk i EØS-avtalen, og WTO kan dermed føre til tollreduksjoner for eksporten også til EU. Utenfor EØS er det liten tvil om WTOs betydning. I figuren er eksporten utenfor EØS delt inn i tre grupper:

- Andre frihandelsavtaler (andel fra 2.2 til 3.8%): De viktigste markedene, med eksport over 100 mill. NOK i 2008, var Tyrkia, Sør-Korea, Israel, Singapore, Mexico og Egypt.

- WTO-land uten frihandelsavtaler (andel uendret over perioden, på 23.7%): Det var en kraftig nedgang i eksporten til Japan (fra 11.3 til 5.7% av eksporten). For andre ordinære WTO-land her derfor andelen av eksporten økt betydelig. Viktige markeder, med eksport over 100 millioner NOK i 2008, er Kina, Brasil, USA, Nigeria, Hongkong, Thailand, Taiwan og Australia.
- Land utenfor WTO (andel fra 3.9 til 11.5%): Veksten skyldes først og fremst Russland, som har passert fire milliarder og er det nest største eksportmarkedet (etter Frankrike). Andre viktige markeder er Hviterussland og Kazakhstan.

Figur 2 viser gjennomsnittlige vekstrater for sjømateksporten fra 1996 til 2008, for de ulike landgruppene. For å synliggjøre fallet i det japanske markedet skiller vi mellom Japan og andre "ordinære" WTO-land.

Figuren viser at mange av de mest dynamiske markedene er utenfor EØS-området. Tabell A3 i vedlegget viser eksportutviklingen i perioden for 40 markeder der eksporten i 2008 var på over 10 millioner NOK, og eksportveksten var høyere for gjennomsnittet for eksporten. Når vi sammenlikner eksporten i 1996-98 med eksporten i 2006-08 har det vært en eksepsjonell vekst i en del markeder. For 20 av landene i tabellen var den årlige eksportveksten på over 10%. For 13 av disse 20 landene er det WTO som er det handelspolitiske instrument som er til rådighet.

En handelspolitisk implikasjon av eksportutviklingen er at WTO spiller en viktig rolle for å ivareta adgangen til både etablerte og nye markeder. Norge eksporterte i 2008 sjømat til 125 land. Av disse var 16 utenfor WTO og Norge hadde frihandelsavtaler gjennom EØS eller EFTA med 51 land. For 60 land var handelsvilkårene regulert primært gjennom WTO-avtalen. Utfallet av den pågående WTO-runden er derfor viktig for sjømateksporten.

2. Doha-runden i WTO: Konsekvenser for sjømateksporten

Den såkalte "utviklingsrunden" i WTO, også kalt Doha-runden startet i 2001 og skulle egentlig være avsluttet i 2005. Den går imidlertid fortsatt på overtid, med forhåpninger om at runden kan avsluttes i 2010. Forhandlingsrunden kom nesten i mål sommeren 2008, men motsetninger særlig knyttet til India og USA hindret en løsning. Omfattende forhandlingstekster ligger imidlertid på bordet og hvis den politiske enigheten kan oppnås vil det teknisk sett være mulig å avslutte runden raskt.

Doha-runden er den siste i en rekke av forhandlingsrunder i WTO; den forrige var Uruguay-runden som ble avsluttet i 1993 og førte til opprettelsen av WTO (Verdens handelsorganisasjon). Doha-runden er inndelt i flere ulike forhandlingsområder, der de viktigste er:

- Forhandlinger om liberalisering for landbruksvarer.
- Forhandlinger om toll og handelshindringer for varer utenom landbruk, under forkortelsen NAMA (Non-Agricultural Market Access).
- Forhandlinger om liberalisering og regelverk for handel med tjenester innenfor GATS (General Agreement on Trade in Services).
- Forhandlinger om justeringer i WTOs regelverk, for eksempel reglene om tiltak mot dumping og subsidier, og reglene om patentrettigheter m.m. i TRIPS-avtalen (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights).

Fiskerinæringen er direkte berørt både av NAMA og forhandlingene om regelverk, for eksempel når det gjelder dumping og subsidier. I denne rapporten vil vi analysere virkningene av tollreduksjoner i NAMA-forhandlingene, som kan anses som den viktigste del av Doha-runden for fiskerinæringen.

I WTO forhandles det om øvre grenser for den toll et land kan ha; såkalt bundet toll. Når et land aksepterer en slik øvre grense for en varegruppe, sier vi at tollen er bundet. Gjennom den forrige forhandlingsrunden i WTO skjedde en kraftig utvidelse av omfanget av slike bindinger. For sjømathandelen er på verdensbasis rundt 61% av tollsatserne bundet (Melchior 2006b). I den pågående forhandlingsrunden er det et mål å øke bindingsgraden, spesielt for utviklingsland som har bundet færrest tollsatser.

For de tollsatser som allerede er bundet etter Uruguay-runden, forhandler man i Doha-runden om reduksjon i tollsatsene. Det er enighet om at den viktigste tilnærmingen til reduksjon i bundet toll skal være bruk av en enkel matematisk formel; den såkalte "sveitsiske" formel som har vært brukt også i tidligere forhandlingsrunder (spesielt "Tokyo-runden" på 1970-tallet). Denne har formen

$$\text{Ny toll} = \frac{A \times \text{opprinnelig toll}}{A + \text{opprinnelig toll}}$$

A er en teknisk koeffisient som det forhandles om; jo lavere A jo kraftigere blir tollreduksjonen. A er også en øvre grense for tollen etter reduksjon; selv om den opprinnelige toll er på flere hundre prosent blir den nye toll alltid mindre enn A. Den sveitsiske formelen er derfor "progressiv" ved at de høyeste tollsatsene reduseres mest. I Doha-runden er det enighet om at industriland og utviklingsland skal ha ulike koeffisienter. I den siste forhandlingsteksten fra desember 2008¹ sies det at

- koeffisienten for utviklede land skal være 8
- koeffisienten for utviklingsland skal være i området 20-25.

Utviklingsland har også adgang til å unnta noen varer fra slik tollnedtrapping, og koeffisienten avhenger da av hvor mange varer de velger å unnta. Jo flere varer som unntas, jo strengere blir formelen (jo lavere A). Hvis de ikke unntar noen varer, kan de bruke en koeffisient på 25. Hvis de unntar 5% av NAMA-varene blir koeffisienten 22, og hvis de unntar 7%, blir den 20. De kan også la være å binde en tilsvarende andel.² Dersom de gjennomfører tollkutt på halvparten av det formelen tilsier for de varer som unntas, kan andelen som unntas dobles (til 10 eller 14%). Før forhandlingene er avsluttet har vi imidlertid ingen informasjon om hvilket valg det enkelte u-land vil foreta, enn si om sjømat vil være blant de varene som blir unntatt fra tollkutt. Vi vil derfor foreta beregningene av mulige tollreduksjoner med bruk av en koeffisient på 8 for utviklede land og 22 for utviklingsland. I avsnitt 6 vil vi kort drøfte sannsynligheten for at fiskeriprodukter kan bli unntatt fra tollreduksjonene.

Det er flere viktige unntak fra hovedregelen om formelbaserte kutt i bundet toll:

¹ WTO Document TN/MA/W/103/Rev.3 6 December 2008 Draft modalities for non-agricultural market access, Fourth revision.

² Det fins også regler som hindrer at alle unntak foretas i en sektor (såkalt "anti-concentration clause"), og terskler for hvor stor andel av importverdien som kan unntas.

- De minst utviklede land (MUL) er unntatt fra kravet om formelkutt; ambisjonen for disse er å øke antall bundne tollsatser.
- Såkalte "Small and Vulnerable Economies" (SVE) er unntatt fra formelkutt og skal isteden redusere tollene med anslagsvis 25-40% i snitt, avhengig av det opprinnelige nivå.³
- En annen gruppe med særlige tollvilkår er land som nylig er blitt medlemmer av WTO; såkalte Recently Acceded Members (RAMs). Åtte av disse (inkludert Ukraina og Vietnam) er unntatt fra tollkutt, mens de resterende (blant annet Kina) skal gis særskilt behandling gjennom tre år lengre overgangsperioder.
- Land med lav bindingsgrad, definert som at mindre enn 35% av tollene er bundet, er unntatt fra tollkutt men de skal binde 75-80% av tollene på et nivå som i gjennomsnitt ikke skal overstige 30%. Dette omfatter blant annet Nigeria, Kamerun og Kongo (Zaire), som er eksportmarkeder av betydning for Norge.

I Tabell A4 i vedlegget gis en oversikt over hvilke land som er med i gruppene SVE, RAM og land med lav bindingsgrad.

Virkningene av Doha-runden for norsk fiskerinæring er drøftet i ulike arbeider tidligere, for eksempel:

- Melchior, A. (2006a), Tariffs in World Seafood Trade, FAO Fisheries Circular No. 1016, tilgjengelig fra www.fao.org analyserer tollbarrierer for sjømat på global basis og virkningene av Doha-runden.
- Melchior, A. (2006b), WTO-forhandlingene om markedsadgang for industrivarer og fisk (NAMA), NUPI-notat 698, tilgjengelig fra www.nupi.no gir en oversikt over NAMA-forhandlingene og virkningene for sjømatnæringen.
- Melchior, A. (2007), WTO eller EU-medlemskap? Norsk fiskerinæring og EUs handelsregime. tilgjengelig fra www.nupi.no drøfter EUs tollregime for sjømat; blant annet tas det i analysen hensyn til tollfrie kvoter og lavere toll i frihandelsavtalen.

I det arbeid som her presenteres foretas en oppdatert analyse av hvordan Doha-runden vil påvirke bundet toll. Vi vil også kort kommentere andre aspekter som for eksempel forholdet mellom bundet og anvendt toll, tollfrie kvoter, frihandelsavtaler m.m., og viser til de tidligere arbeider for en nærmere analyse av slike aspekter.

³ Det er mulig at enkelte land som har rett til SVE-vilkår likevel vil benytte formel, se merknad om dette i tabell A4 i vedlegget.

3. Datakilder og -dekning

For analysen brukes toll- og handelsdata fra databasene COMTRADE (FN-database for handel), TRAINS (UNCTADs database for toll, ikke-tariffære handelshindringer og handel) og IDB (Integrated Database, WTO-database for toll). Data er nedlastet med bruk av søkemotoren WITS (World Integrated Trade Solution) som er utviklet av Verdensbanken og UNCTAD. På denne måte har vi tilgang til toll- og handelsdata for perioden 2002-2007 for 144 land, med EU regnet som en observasjon. WTO har 153 medlemmer; av disse er Norge utelatt siden vi analyseres norsk eksport og det mangler data for 8 land.⁴

Et teknisk problem i arbeidet med data både for toll og handel er at klassifiseringen av varer endres over tid; det ”Harmoniserte system” (HS) er revidert i 1996, 2002 og 2007 og de enkelte landenes toll er oppgitt i ulike varianter av klassifiseringen. For sjømat er det litt over hundre varegrupper på 6-sifret nivå, som er den mest detaljerte vareinndeling som er internasjonalt standardisert.⁵ Analysen er derfor gjennomført på 6-sifret nivå, og dette innebærer at vi for hver 6-sifret varegruppe bruker gjennomsnitt av enda mer detaljerte tollsatser.

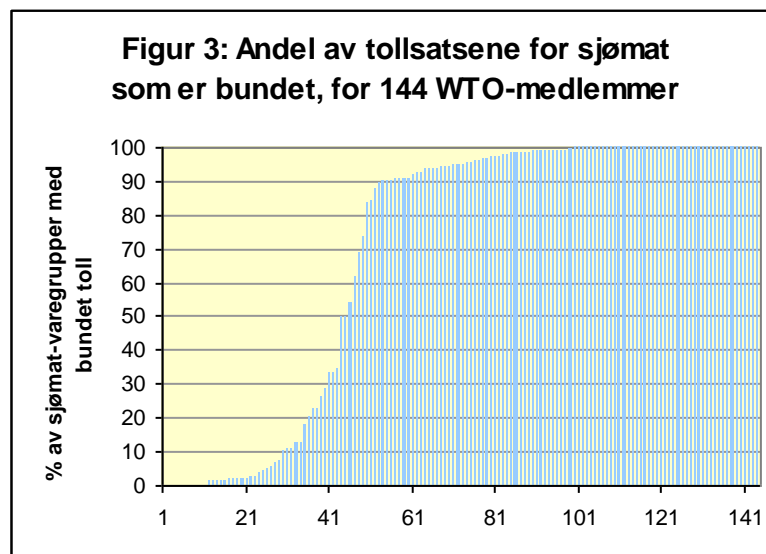
Tolldata må kombineres med handelsdata som har samme årgang av HS-systemet. I Vedlegg A2 gis en oversikt over hvilken HS-klassifisering som er benyttet; og hvilket år tolldata er fra. Siden bundne tollsatser bare endres gjennom WTO-forhandlinger (eller når et land blir medlem) er det stort sett ingen endring i bundne tollsatser etter 2005, da nedtrappingsperioden etter Uruguay-runden var gjennomført for alle land og varer.

⁴ Dette er Belize, Makedonia, Niger, St. Kitts and Nevis, Sierra Leone, Solomon Islands, Togo og Tonga.

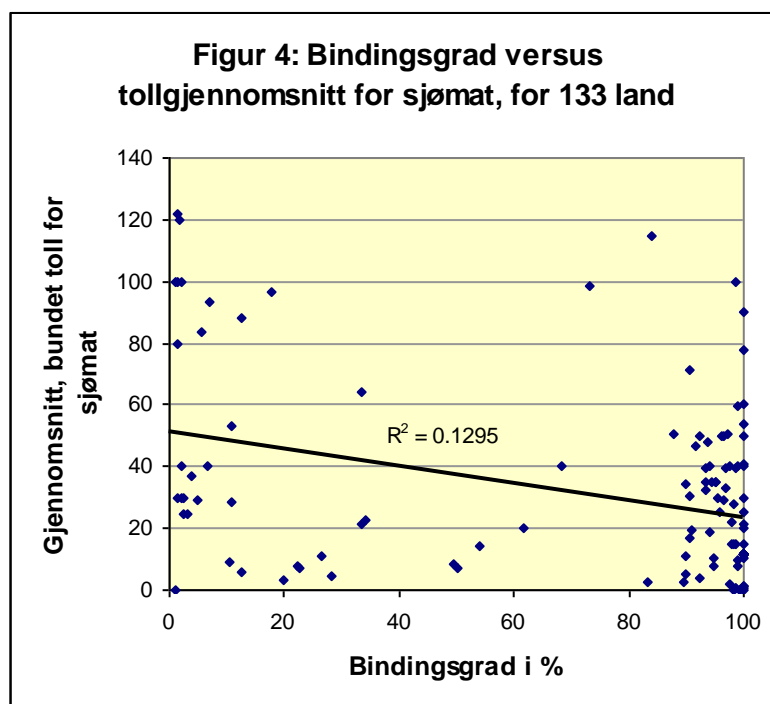
⁵ Ut over dette kan landene ha enda mer detaljert inndeling i sine tolltariffer; for eksempel bruker Norge en klassifisering med åtte siffer der sjømat inneholder rundt 260 varegrupper. EU er ”verdensmester” i tollklassifisering med inndeling ned til 12 sifre og rundt 750 varegrupper for fisk (se Melchior 2006a).

4. Bundet toll for sjømat: Hvilke land må redusere tollen i Doha-runden?

Som nevnt er i gjennomsnitt rundt 2/3 av tollene for fisk bundet på verdensbasis. Figur 3 viser graden av binding for 144 WTO-medlemmer, med EU-landene hver for seg.

11 land har ikke bundet en eneste tollsats for fisk, mens 45 land (hvorav 27 EU-land) har bundet all toll for sjømat. Gjennomsnittlig bindingsgrad for de 144 landene er 69%, eller 62% dersom EU regnes som en observasjon. Som påvist i Melchior (2006a) har spesielt de fattigste u-landene (lavinntektsland) færre bindinger. Det er også slik at land med færre bindinger i gjennomsnitt også har høyere toll. Denne sammenhengen er imidlertid ikke veldig sterk, slik det fram går av Figur 4, for 133 land (siden det ikke finnes noe tollsnitt for de 11 som har bindingsgrad null).

Vi finner betydelig spredning i tollnivå både for land med lav og høy bindingsgrad. Da utviklingslandene i Uruguay-runden godtok å binde mer toll, satte en del av dem som krav at nivået for den bundne tollen skulle være høyt. En del mellominntektsland har derfor høy bindingsgrad men også høy bundet toll. De rikeste landene har i gjennomsnitt høyest bindingsgrad og lavest bundet toll. Det er likevel også her en variasjon, og EU har med bundet toll på 11.5% i gjennomsnitt for sjømat relativt høy toll i denne sektoren.

Hvordan vil Doha-runden påvirke bundet toll for fiskerisektoren? Som nevnt er en del av de 144 landene unntatt fra formelbasert tollnedtrapping på grunn av særvilkår for ulike grupper. Det antall som faller bort, er som følger:

- MUL-land: 26
- SVE-land: 29
- RAM (nylige WTO-medlemmer): 10
- Land med lav bindingsgrad: 11
- Land med null bindinger: 11

Til sammen blir dette 87, men noen land er med i ulike grupper samtidig så det totale antall land som faller fra er 78. Det gjenstår dermed 66 land der tollsatsene er bundet i større eller mindre grad, og der den bundne tollen blir redusert ved bruk av den sveitsiske formel. Med EU regnet som en observasjon istedenfor 27 gjenstår 40 land.

Dette frafallet kan synes dramatisk og gi inntrykk av at WTO-runden er undergravet av unntak. Bildet blir mindre dramatisk dersom vi ser på andeler av norsk eksport: Vi finner da at Norge i 2008 hadde eksport til 39 av de 40 landene og at disse omfattet 81% av sjømateksporten. Konklusjonen er dermed at selv om utkastet til NAMA-avtale inneholder unntak for mange land vil de fleste viktigste handelspartnerne gjennomføre formelbaserte tollreduksjoner i Doha-runden. De viktigste unntakene var Russland (10.4% av eksporten, ikke medlem), Ukraina (3.3%, nylig medlem i WTO) og Nigeria (1.8%, land med lav bindingsgrad). For Russland og Ukraina har imidlertid WTO allerede hatt betydelig effekt gjennom medlemskapsprosessen. Nigeria har bundet bare 6% av tollsatsene for sjømat og her er det minst like viktig å øke bindingsgraden som å redusere de få bundne tollsatsene som allerede fins.

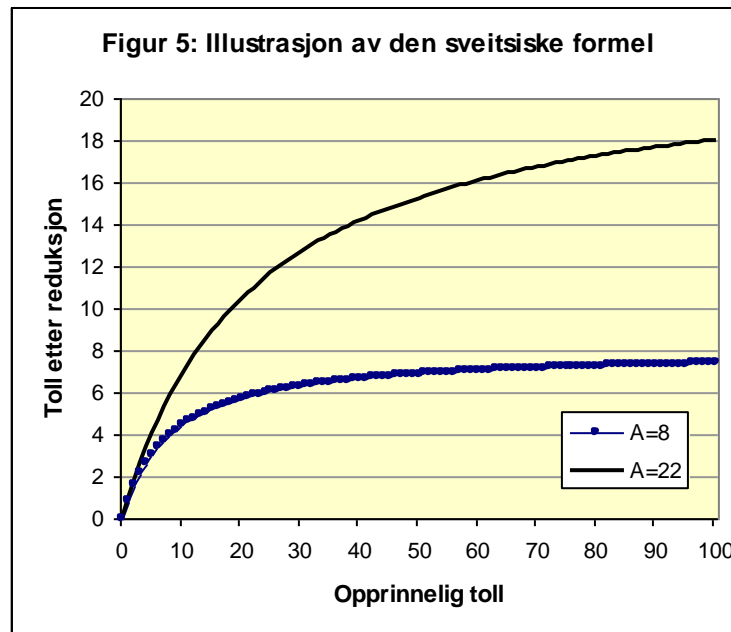
Av de 40 landene som vil bruke formelen er bare ni (inkludert EU-27 som en) definert som utviklede land i denne sammenheng og resten har rett til å benytte u-landskoeffisienten. WTO har ingen "objektiv" definisjon av u-land og landene kan "erklære seg" som u-land. Som følge av dette er det åtte høyinntektsland i u-landsgruppen (Bahrain, Hongkong, Israel, Korea, Kuwait, Qatar, Singapore, Taiwan) og disse vil ventelig ha "u-landsrettigheter" dersom de ikke frivillig gir avkall på dette. Enhver diskusjon om objektive kriterier og oppgradering eller "graduation" av land som har vokst seg rike vekker storm i WTO, så dette er ikke lett å endre.

5. Doha-runden: Reduksjoner i bundet toll

I vedleggets Tabell A5 viser vi de 40 landene der vi har data og som vil være underlagt formelbaserte reduksjoner i bundet toll som følge av Doha-runden, og hvilken tollreduksjon de i gjennomsnitt må gjennomføre hvis utkastet til NAMA-avtale blir vedtatt. For tollene viser vi enkle aritmetiske så vel som handelsveide tollgjennomsnitt. Handelsveide gjennomsnitt kan undervurdere det gjennomsnittlige tollnivået fordi handelen i regelen er mindre for varer med høy toll; det ekstreme eksempel er her en skyhøy toll som stenger all handel ute – denne vil ikke telles med i den handelsveide gjennomsnitt fordi handelen er null. Aritmetiske gjennomsnitt, på den annen side, kan gi et skjevt bilde ved å se bort fra at noen varegrupper er viktigere enn andre.⁶ Vi presenterer derfor begge typer gjennomsnitt. For de handelsveide gjennomsnittene spiller det også en rolle hva slags handelstall som brukes som vekter. Vi presenterer to alternative vekter; (i) landets samlede import av hver vare, og (ii) Norges eksport til landet av den aktuelle varen. For enkelte land kan forskjellen mellom de to være stor; for eksempel vil en del u-land ha stor import av tunfisk og andre fiskeslag som betyr lite i norsk eksport, mens den norske eksporten kan bestå av bare et par varegrupper. Om de ulike gjennomsnittene avviker fra hverandre avhenger også av spredningen i toll; hvis tollene er den samme for alle fiskeprodukter er naturligvis alle gjennomsnittene helt like. I det store og hele er det moderate forskjeller mellom de ulike gjennomsnittene, men i noen tilfeller er forskjellene store og dette kan ses i Tabell A5 i vedlegget.

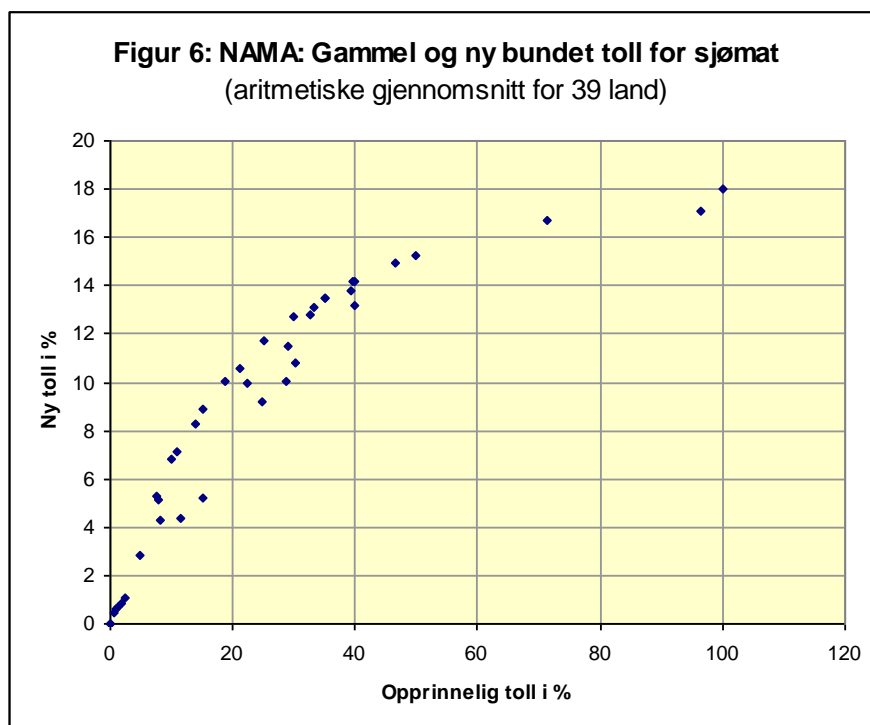
Vi benytter en koeffisient på 8 for utviklede land og 22 for utviklingsland. Figur 5 viser hvordan hver enkelt tollsats blir redusert i de to tilfellene.

⁶ Det fins metoder for å lage handelsveide gjennomsnitt som korrigerer for at økt toll reduserer handelen, men det er utenfor denne rapportens rammer å foreta slike beregninger.

For u-landene er den nye maksimumstollen 22% og kurven flater ut og nærmer seg dette nivå mot høyre i figuren. For utviklede land er det nye maksimum 8% og kurven nærmer seg raskt dette nivå. Høye tollsatser blir dermed redusert betydelig, mens det prosentvise tollkutt er mindre når tollene i utgangspunktet er lav. Mens EUs toll for laks blir redusert med bare 20%, fra 2 til 1.6%, blir en tollsats på 20% i et industriland (som gjelder for noen typer sild og makrell i EU) redusert med hele 71% og ender på 5.7%.

Dersom det ikke var noen variasjon i tollene i det enkelte land, ville alle landgjennomsnitt ligge på de to kurvene i figur 5. Hvis tollene varierer, blir det gjennomsnittlige tollkutt større for land med større tollvariasjon og det aktuelle punkt vil da ligge under kurvene ovenfor. I Figur 6 viser vi dette for de 39 landene i vårt utvalg som er forpliktet til bruk av den sveitsiske formel. Land nr. 40 (Bahrain) har ingen bundne tollsatser og er derfor ikke med. Vi viser her aritmetiske tollgjennomsnitt; i tabell A5 i vedlegget presenteres også handelsveide gjennomsnitt.

I figuren kan vi se konturene av de to kurvene for u-land og i-land. Det skjer en kraftig reduksjon i tollene i mange tilfeller: I følge figur 5 blir en tollsats på 40% i et utviklingsland kuttet til 14%, og en tollsats på 20% blir kuttet til 10.5%. Figur 6 viser at dette er et representativt bilde for mange utviklingsland; 16 u-land har tollgjennomsnitt i området 20-40% og blir kuttet til 9-14%. Noen få industriland har bundet toll i området 10-20% og disse blir redusert til rundt 5%. Viktigst er her EU, der reduksjonen blir fra 11.5 til 4.3%. Helt nede til venstre i figuren framgår at en del land har svært lav toll i utgangspunktet, og for disse blir reduksjonen mer moderat.

6. Hva blir tollreduksjonen målt i verdi?

Som en ytterligere illustrasjon har vi beregnet tollreduksjonen i NOK for alle varer som Norge eksporterer til de ulike markedene. Metoden er som følger:

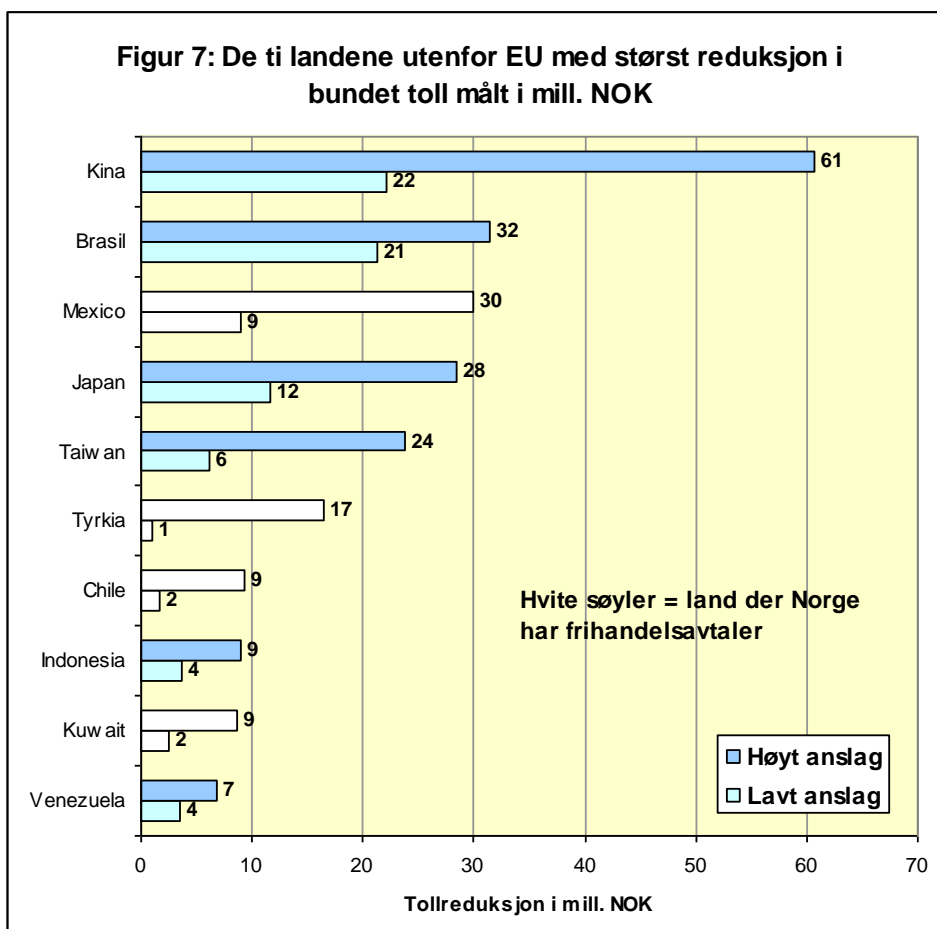
- Tallene er i NOK og justert med prisindeksen for eksport unntatt skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.⁷ Vi ønsker ikke å "nulle ut" prisvariasjoner for laks eller annen fisk som i høy grad påvirker tollbelastningen, men å justere for generelle pris- og kostnadsendringer.
- Vi foretar alternative beregninger med minste og største eksportverdi av hver vare i femårsperioden 2004-2008 for hver vare, og får dermed et nedre og øvre anslag for tollinnsparingen i NOK i hvert tilfelle.

I vedleggets Tabell A6 er beregningene summert for hvert land og vi tar med de 22 landene med størst tollreduksjon (med EU som en observasjon).

Beregningene viser at "kroneverdien" av bundet toll for de 20 landene til sammen blir redusert fra 2.7 til 1.3 milliarder NOK, eller med 1.4 milliarder NOK, i henhold til maksimumsanslaget. Den største reduksjonen er for EU: fra 2.05 til 0.9 milliarder, det vil si en reduksjon på 1146 millioner NOK. Dersom vi bruker den laveste handelen i femårsperioden om grunnlag, blir tallene noe lavere; samlet tollreduksjon for de 22 landene blir da 878 mill. NOK og 785 mill. NOK for EU.

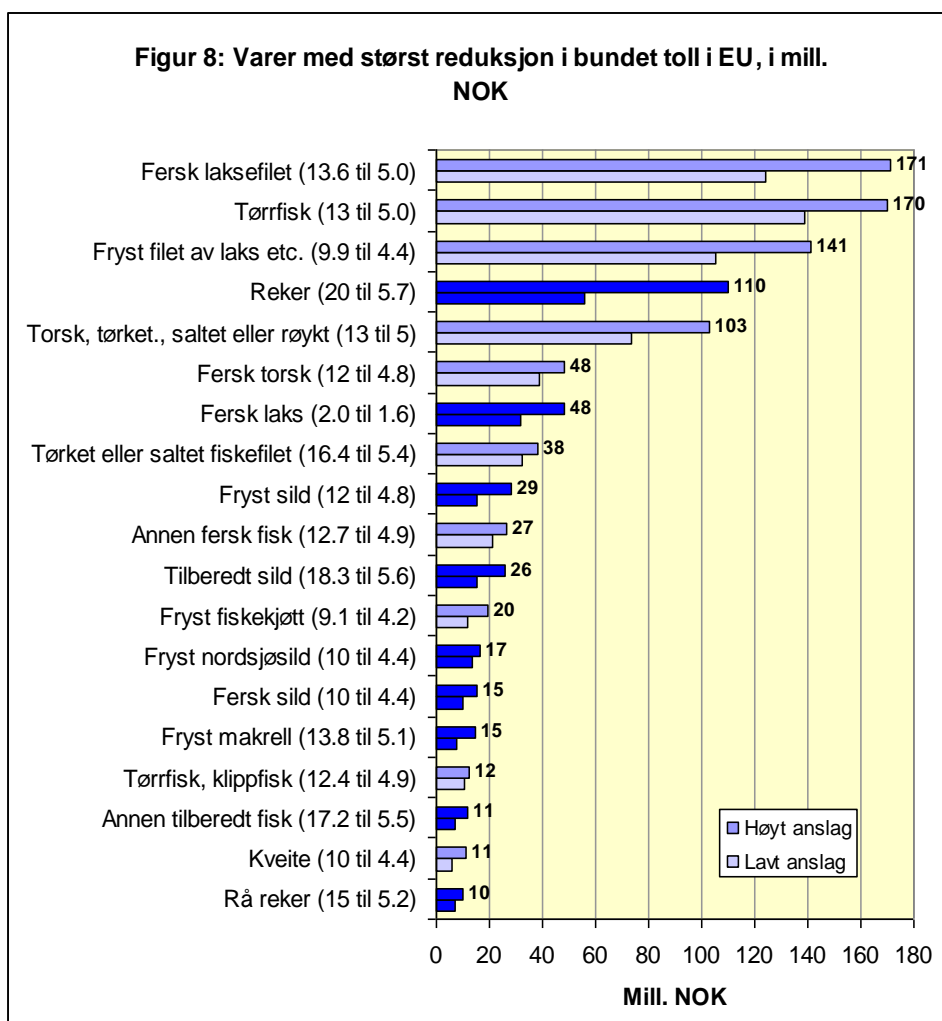
Figur 7 viser beregnet tollreduksjon for de 10 største varene for de 10 landene utenfor EU med størst reduksjon.

⁷ Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Den største reduksjonen oppnås for Kina (22-61 mill. NOK). Kina ble WTO-medlem i 2001 og er derfor i kategorien RAM (recently acceded members) men de er likevel ikke unntatt fra formelreduksjon. Andre land med betydelige tollreduksjoner er Brasil, Japan og Taiwan. I figuren har vi markert med hvite søyler de land der Norge allerede har inngått frihandelsavtaler. I disse tilfellene har Norge allerede lav toll for fisk slik at effekten av WTO-nedtrapping stort sett ikke vil være direkte merkbar for eksportørene.

I følge beregningene skjer den største tollreduksjonen for EU. Figur 8 viser de varene i eksporten til EU der reduksjonen i bundet toll er størst, med den beregnede tollreduksjon i parentes ved den vertikale akse.

Det er ikke frihandel for fisk under EØS-avtalen og det varierer fra vare til vare om Norge har fått tollreduksjoner i EØS. For om lag halvparten av de 19 varene i figuren har Norge i dag lavere toll enn det EU vil få etter Doha-runden. For ni av varene, markert med mørkere farge i figuren, gjelder dette ikke: For reker og fersk laks vil Doha-runden kunne bety betydelige reelle tollreduksjoner.⁸ For en del varer av pelagisk fisk (sild og makrell) er det også betydelige reduksjoner i den toll som vil gjelde Norge. I en del tilfeller er det her tollfrie kvoter, eller tollfrihet i deler av året, men reduksjonen i toll vil likevel være av betydelig verdi ved å redusere betydningen av tollfrie kvoter. Det kan også bety mindre ressursbruk på forhandlinger om disse kvotene.

⁸ I Melchior (2007) er det foretatt beregninger for EU der både frihandelstoll og tollfrie kvoter er tatt hensyn til. Dette gir tollreduksjoner på 124 mill.NOK dersom en sveitsisk formel med A=5 benyttes.

7. Andre virkninger av Doha-runden for tollen på sjømat

Formelbaserte reduksjoner i bundet toll er bare en av virkningene av Doha-runden. For noen av de landene som er unntatt slike tollreduksjoner, kan virkningene isteden komme i form av andre typer tollreduksjon eller reformer:

- I Doha-runden drøftes også gjennomføring av sektorvis eliminering eller reduksjon av toll, og fiskerisektoren er en kandidat fordi u-landene står for mer enn halvparten av verdenseksporten. Det er ennå usikkert om dette kan skje, men det kan ikke utelukkes.
- For de 40 landene som er underlagt formelen, skal i prinsippet all toll bindes. De aktuelle utviklingslandene kan imidlertid unnta 5 av alle NAMA-varer fra binding, eller alternativt foreta svakere tollkutt for 10% av NAMA-varene. Denne adgangen kan benyttes på fisk eller andre NAMA-varer, og det er umulig å si på forhånd hvilke u-land som vil velge å unnta fisk fra binding eller normale tollkutt. Selv om dette skjer kan vi likevel forvente en betydelig økning i bindingsgraden for en del land. I tabell A5 framgår at 7 av de 40 formel-landene har lav bindingsgrad for fisk. For eksempel har India bundet bare 19% for fisk.
- For toll som blir bundet av "formel-landene" vil den sveitsiske formel bli brukt med utgangspunkt i et nivå som tilsvarer den anvendte toll i 2001 pluss 25 prosentpoeng. For høye tollsatser kan dette bety en vesentlig reduksjon. I Melchior (2006a) vises at gjennomsnittlig anvendt toll for sjømat i utviklingslandene er i området 16-19%. En ubundet toll på 18% i et vanlig u-land vil i følge NAMA-forslaget måtte bindes på 15%. Hvis tollen er høyere, vil reduksjonen bli kraftigere og dette vil gjelde i mange tilfeller. India har eksempelvis et anvendt tollgjennomsnitt for sjømat på 35% og i henhold til formel-tilnærmingen vil en anvendt toll på 35% som bindes, bli redusert til 16% når formelen anvendes på startnivået $35\% + 25\% = 60\%$.
- For flere av landgruppene som er unntatt fra den sveitsiske formel er det forventet at bindingsgraden for toll skal øke betydelig. Dette gjelder spesielt MUL og land med lav bindingsgrad. Av tabell A3 i vedlegget framgår at flere viktige markeder for Norge har lav bindingsgrad og økt binding er dermed viktig. Et eksempel er Nigeria, der eksporten har økt fra 54 til 340 millioner, men bare 6% av toll er bundet.

- WTOs medlemmer bes om å eliminere lave tollsatser. Hvis EU kutter laksetollen på 2% vil dette alene bety en ytterligere tollreduksjon på 190 millioner NOK ut over det som vises i Figur 8.
- All mengdetoll (i beløp per kilo eller lignende) skal elimineres og omgjøres til prosenttoll. Dette fjerner en handelshindring i enkelt land som for eksempel Israel og Sveits, men for disse har Norge allerede tollfrihet under frihandelsavtalene.
- SVE-landene er fritatt fra formelbaserte tollkutt, men skal likevel foreta en reduksjon i henhold til bestemte regler. Dette omfatter nesten 30 land, herunder Jamaica som er et eksportmarked av betydning for Norge. Jamaica har et bundet tollgjennomsnitt for alle NAMA-varer på 42% og det betyr i følge den foreslåtte tekst at tollene skal reduseres slik at gjennomsnittet ikke er over 27%. Dette kan også føre til en tollreduksjon for fisk, der Jamaicas tollsnitt er 50%.

Gevinstene fra alle disse tiltakene kommer i tillegg til de som skyldes formelbasert reduksjon i tollene.

Tollsatsene det forhandles om i WTO er øvre grenser og mange land, spesielt utviklingsland, har anvendt toll som ligger lavere enn de bundne satsene. I Melchior (2006a) vises at gjennomsnittlig anvendt toll for fiskerisektoren på global basis er på under halvparten av gjennomsnittlig bundet toll. Dette gapet omtales ofte som "luft i tollsatsene" eller på engelsk "water in the tariffs" (de er uvisst hvordan oversettelsen har oppstått!). Eliminering av luft i tollsatsene er forskjellig fra reduksjon i faktisk anvendt toll men likevel av verdi ved å redusere usikkerhet og eventuelt føre til reduksjoner i neste forhandlingsrunde.

Et spørsmål er om fisk kan bli unntatt fra tollreduksjon som følge av den adgang utviklingsland har til å gjøre dette. Dette er umulig å vite i forkant, men vi kan få en pekepinn ved å undersøke om fisk er en "sensitiv" vare med høyere toll og færre bindinger enn andre varer. I følge Melchior (2006a) er fisk i gjennomsnitt underlagt litt strengere beskyttelse enn andre varer og dette tilsier at en del land kan komme til å unnta fiskeriprodukter fra tollreduksjonene. På den annen side kan de bare unnta 5-7% og en del utviklingsland vil betrakte for eksempel tekstilsektoren som enda mer sensitiv. Denne står for en betydelig andel av handelen og det vil da ikke være plass til å ta med fisk på unntakslisten. En nærmere analyse trengs for å si noe mer bestemt om sannsynlighetene, men en hypotese er at fisk nok vil bli unntatt fra tollreduksjon og binding i noen tilfeller, men at dette bare vil være en moderat svekking av resultatet fra NAMA-forhandlingene.

8. Oppsummering

Analysen har vist at Doha-runden i WTO vil føre til betydelige reduksjoner i bundet toll for de fleste av Norges viktige eksportmarkeder for sjømat. Målt i kroner tilsvarer reduksjonene på drøyt en milliard. I mange tilfeller vil tollreduksjonen slå direkte ut i den toll som eksportørene møter, mens i andre tilfeller er bundet toll høyere enn anvendt toll eller toll i frihandelsavtaler. Beregninger som tar hensyn til dette er foretatt i Melchior (2006b, 2007) og tyder på at også i praksis kan Doha-runden gi en tollreduksjon på flere hundre millioner NOK. Fullføring av Doha-runden i WTO er derfor viktig for norsk fiskerinæring og den kan gi bedre markedsadgang i mange av de viktigste vekstmarkedene for eksport av sjømat.

Vedlegg A1: Sjømateksport, varedefinisjon i det harmoniserte system.

Følgende varegrupper er inkludert i begrepet ”sjømat”:

- Kapittel 3 (alle undergrupper)
- Olje, mel, fettstoffer etc. av fisk: 051191, 150410-20, 1603, 230120.
- Bearbeidet fisk, skalldyr etc.: 1604-1605.

Disse kategorier er gyldige i alle de aktuelle varianter av det Harmoniserte system, selv om det er variasjon over tid i definisjonen av undergrupper. Enkelte varegrupper er splittet opp i HS2002 men ikke HS2007 og sammenliknbarhet er da oppnådd ved å slå sammen de aktuelle grupper i HS2002.

Vedlegg A2: Beskrivelse av data.

Tolldata ble lastet ned for 142 land (EU27 telles som en) for siste tilgjengelige år i perioden 2002 til 2008. I tillegg er det supplert med data for Ukraina og Vietnam fra WTOs databaser. Ettersom handelsdata ikke eksisterer for samtlige av disse landene, så leder dette til en reduksjon i landutvalg. For land som Afghanistan og Myanmar så finnes rett og slett ikke handelsdata. I tilfellet Slovenia og Yemen eksisterer handelstall, men ut fra disse så er handel i våre spesifiserte produkter lik null. Dette medfører heldigvis ikke store følger, da de fleste av disse landene faller inn under gruppen av LDC, SVE, lav bindingsgrad og de resterende gruppene som er unntatt tollreduksjon.

Tabell A2a: Fra hvilke år er tolldata?							
		2002	2005	2006	2007	2008	Total
Alle 144 land	Antall	1	7	24	101	11	144
	%	0.7	4.7	16.7	70.1	7.6	100
40 formel-land	Antall			4	34	2	40
	%			10	85	5	100

Tabell A2b: Klassifisering i tolldata						
		HS 1988/92	HS1996	HS2002	HS2007	Total
Alle 144 land	Antall	3	10	75	56	144
	%	2.1	6.9	52.1	38.9	100
40 formel-land	Antall			15	25	40
	%			40	60	100

Handelsdata i COMTRADE er stort sett tilgjengelig med ulike klassifiseringer og det er for hvert land brukt den relevante klassifisering. I en del tilfeller har vi tolldata men ikke handelsdata. Dette gjelder:

- Afghanistan, Burkina Faso, Central African Republic, Djibouti, Lesotho, Myanmar, Montenegro, Mauritania, Papua New Guinea, Chad, Tadjikistan

I disse tilfellene er det umulig å beregne handelsveide tollgjennomsnitt.

For en del land har vi tolldata men Norges eksport er null. Dette gjelder:

- Albania, Burundi, Botswana, Cape Verde, Ecuador, Gambia, The, Guyana, Madagascar, Maldives, Mongolia, Mayotte, Sudan, Slovenia, Swaziland, Vanuatu, Yemen, Zambia, Paraguay

Tabell A3: Vekstmarkeder for norsk sjømateksport 1996-2008: Eksportøkning og bundet toll for sjømat i WTO							
Land	Eksport av sjømat				Andel varer bundet	Bundet tollsnitt	Gj. snitt. toll etter reduksjon
	Snitt 2005-07	Snitt 2006-08	Økning	Vekst			
	Mill. NOK			%	%	%	%
Land i EØS-området							
Frankrike	2382	4045	1663	5.4	100	11.5	4.3
Polen	651	2097	1446	12.4	100	11.5	4.3
Nederland	673	1408	736	7.7	100	11.5	4.3
Spania	833	1490	656	6.0	100	11.5	4.3
Finland	428	756	328	5.9	100	11.5	4.3
Hellas	145	265	120	6.2	100	11.5	4.3
Romania	27	110	83	15.2	100	11.5	4.3
Island	68	150	82	8.2	96	2.4	1.1
Andre land med frihandelsavtaler							
Tyrkia	31	297	266	25.3	19	28.7	10.0
Korea, Rep.	66	270	204	15.2	55	14.0	8.3
Israel	104	211	107	7.4	37	21.3	5.7
Mexico	22	92	70	15.4	100	34.9	13.5
Singapore	72	124	52	5.6	100	10.0	6.8
Chile	4	52	49	30.9	97	25.0	11.7
Egypt, Arab Rep.	50	91	41	6.2	100	30.2	10.8
Sør-Afrika	22	57	35	9.9	3	24.7	9.2
United Arab Emirates	7	39	32	18.9	100	15.0	5.2
Kroatia	12	26	14	7.7	100	7.6	5.3
Morocco	1	10	10	34.2	99	39.7	14.1
Ordinære WTO-medlemmer uten frihandelsavtaler							
Kina	111	1117	1007	26.0	90	10.9	7.2
Thailand	23	243	220	26.7	95	7.8	5.1
Hongkong	135	342	208	9.8	100	0.0	0.0
Australia	41	95	53	8.6	100	0.7	0.4
Indonesia	1	23	22	32.3	100	40.0	14.2
Malaysia	19	38	19	7.4	51	8.2	4.3
Filippinene	6	22	15	12.9	5	29.2	11.5
WTO-medlemmer med overgangsordninger eller spesielle vilkår							
Ukraina	83	1190	1107	30.5	100	3.4	RAM
Nigeria	54	340	286	20.1	6	83.3	LOWB
Congo, Dem. Rep.	46	122	77	10.4	100	89.8	MUL
Vietnam	1	76	75	50.8	100	18.2	RAM
Jamaica	31	95	64	12.0	100	50.7	SVE
Angola	7	66	59	25.1	100	59.9	MUL
Moldova	1	25	24	40.1	100	3.8	RAM
Kamerun	1	16	15	32.6	2	80.0	LOWB
Congo, Rep.	17	29	13	5.9	2	30.0	LOWB
Saudi Arabia	7	16	9	8.0	95	10.6	RAM
Merknad: Betegnelse RAM, MUL, SVE, LOWB i kolonnen til høyre er forklart i Vedlegg A4.							
Land utenfor WTO							
Russland	1091	3728	2636	13.1	Ikke relevant		
Hviterussland	11	228	218	36.0			
Kazakhstan	0	99	99	71.6			
British Virgin Islands	2	19	17	26.1			

Vedlegg A4: Oversikt over grupper av land med særskilt behandling i NAMA.

Landgruppe	Land
RAM (nylige medlemmer) unntatt fra tollkutt	Albania, Armenia, Cape Verde, Former Yugoslav Republic of Macedonia, Kyrgyz Republic, Moldova, Mongolia, Saudi Arabia, Tonga, Viet Nam, Ukraine
Andre RAM (unntatt MUL)	China; Croatia; Ecuador; Georgia; Jordan; Oman; Panama; Chinese Taipei
Land med "Low binding coverage" (forkortet LOWB i tabell A3)	Cameroon; Congo; Côte d'Ivoire; Cuba; Ghana; Kenya; Macao, China; Mauritius; Nigeria; Sri Lanka; Suriname; Zimbabwe
SVE (Small and Vulnerable Economies)	Albania, Antigua and Barbuda, Armenia, Belize, Barbados, Bolivia, Botswana, Brunei, Cameroon, Cote d'Ivoire, Cuba, Dominica, Dominican Republic, El Salvador, Equador, Fiji, FYR Macedonia, Gabon, Georgia, Ghana, Grenada, Guatemala, Guyana, Honduras, Jamaica, Jordan, Kenya, Kyrgyz Rep., Macao, Mauritius, Moldova, Mongolia, Namibia, Nicaragua, Panama, Papua New Guinea, Paraguay, El Salvador, St. Kitts and Nevis, St. Lucia, St. Vincent and the Grenadines, Suriname, Swaziland, Trinidad and Tobago, Uruguay, Zimbabwe. Merknad: Listen er konstruert på grunnlag av kriteriet om at landene skal ha mindre enn 0.1% av verdenshandelen med NAMA-varer i 1999-2001 (med EUs internhandel unntatt), og WTO-dokument TN/MA/S/18 datert 8.12.2005 som inneholder statistikk om dette. Det kan tenkes at noen av de aktuelle land (for eksempel Paraguay, Uruguay) likevel kan komme til å benytte formelen, men så lenge dette ikke er bekreftet bruker vi denne listen. For noen land mangler data for 1999-2001 og vi har da benyttet tall for nærliggende år.
MUL (Minst utviklede land)	Listen over MUL-land er tilgjengelig på http://www.un.org/special-rep/ohrlls/ldc/list.htm . Denne listen endres over tid, og det er nå 49 MUL-land etter at Cape Verde ble "graduert" på slutten av 2007. På FNs nettsider sies det at "With regard to the 2006 triennial review of the list, the CDP recommended that Papua New Guinea be included in, and Samoa be graduated from, the list of least developed countries. Equatorial Guinea, Kiribati, Tuvalu and Vanuatu were found eligible for graduation for the first time by the Committee. The General Assembly decided in its recent resolutions (59/209, 59/210 and 60/33) on the graduation of Cape Verde at the end of 2007 and Maldives in January 2011." Samoa og Maldivene vil tas ut av listen og det samme vil sannsynligvis skje med Equatorial Guinea.

Merknad: De ulike landgruppene overlapper i noen grad og i den grad det er aktuelt har vi lagt til grunn at de mest omfattende unntakene i NAMA gis til MUL, foran RAM unntatt tollkutt, dernest LOWB og til slutt SVE.

Tabell A5: Land som er underlagt formelbaserte kutt i bundet toll for sjømat i Doha-runden, med gjennomsnittlig bundet toll for sjømat i % før og etter tollreduksjon							
Land	Andel sjømat bundet (%)	Enkelt gjennomsnitt		Handelsveid gjennomsnitt, veid med:			
				Landets samlede import av hver varegruppe		Norges eksport til landet av hver varegruppe	
		Før	Etter	Før	Etter	Før	Etter
Argentina	97	35.0	13.5	35.0	13.5	35.0	13.5
Australia	100	0.7	0.4	1.9	0.9	1.2	0.7
Bahrain	0						
Brasil	100	32.7	12.8	20.0	8.6	6.6	4.3
Canada	100	1.2	0.7	1.3	0.8	0.4	0.2
Chile	97	25.0	11.7	25.0	11.7	25.0	11.7
Kina	90	10.9	7.2	6.7	4.9	10.5	7.1
Colombia	98	39.3	13.8	41.3	13.9	34.5	13.3
Costa Rica	92	46.6	14.9	44.8	14.5	45.0	14.8
Kroatia	100	7.6	5.3	8.1	5.4	0.1	0.1
Egypt	100	30.2	10.8	17.0	8.2	10.2	6.8
EU	100	11.5	4.3	11.6	4.1	7.1	3.2
Hongkong	100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Island	96	2.4	1.1	3.1	1.6	1.5	0.7
India	19	96.4	17.1	17.5	6.3	0.1	0.0
Indonesia	100	40.0	14.2	40.0	14.2	40.0	14.2
Israel	37	21.3	10.6	2.0	1.0	0.0	0.0
Japan	92	4.9	2.9	5.1	2.9	2.2	1.5
Korea	55	14.0	8.3	8.2	5.2	4.3	3.0
Kuwait	100	100.0	18.0	100.0	18.0	100.0	18.0
Malaysia	51	8.2	4.3	2.9	1.4	0.5	0.3
Mexico	100	34.9	13.5	34.8	13.5	30.8	12.5
Marokko	99	39.7	14.1	39.9	14.2	40.0	14.2
New Zealand	100	1.8	0.9	2.3	1.3	0.4	0.2
Oman	94	18.8	10.0	19.4	10.2	13.8	7.8
Pakistan	100	71.2	16.7	73.5	16.8	39.0	10.5
Peru	95	30.0	12.7	30.0	12.7		
Filippinene	5	29.2	11.5	0.8	0.4	1.0	0.3
Qatar	100	15.0	8.9	15.0	8.9	0.0	0.0
Singapore	100	10.0	6.8	9.4	6.5	10.0	6.9
Sør-Afrika	3	24.7	9.2	0.7	0.3	0.0	0.0
Sri Lanka	96	50.0	15.3	45.9	14.0	50.0	15.3
Sveits	100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Taiwan	100	22.3	10.0	18.1	9.5	13.3	7.7
Thailand	95	7.8	5.1	5.4	4.2	5.0	4.1
Tunis	7	40.0	13.2	0.2	0.1	10.4	3.5
Tyrkia	19	28.7	10.0	3.6	2.4	4.5	1.9
United Arab Emirates	100	15.0	5.2	15.0	5.2	15.0	5.2
USA	100	1.0	0.6	1.3	0.7	0.4	0.3
Venezuela	100	33.1	13.1	34.8	13.5	31.1	12.1

Tabell A6: Tollinnsparing i mill. NOK for bundet toll i utvalgte markeder								
Land	Eksport i mill. NOK		Toll, veiet med maksimal handel		Toll i mill. NOK (maks. handel)		Tollreduksjon i mill. NOK	
	Min.	Maks.	Gammel	Ny	Gammel	Ny	Min.	Maks.
EU	18462	27903	7.3	3.2	2049.01	902.93	785.48	1146.08
Kina	670	1806	10.4	7.0	187.91	127.23	22.19	60.68
Brasil	885	1210	7.0	4.4	85.00	53.49	21.27	31.50
Mexico	47	155	32.4	13.1	50.16	20.25	9.05	29.91
Japan	1620	3769	2.3	1.6	87.27	58.80	11.57	28.47
Taiwan	109	327	15.3	8.0	49.91	26.08	6.07	23.83
Tyrkia	109	315	9.0	3.7	28.26	11.73	1.04	16.53
Chile	13	70	25.0	11.7	17.45	8.16	1.72	9.28
Indonesia	14	35	40.0	14.2	13.84	4.91	3.73	8.93
Kuwait	3	11	100.0	18.0	10.54	1.90	2.42	8.64
Venezuela	17	32	34.7	13.5	11.13	4.32	3.54	6.81
Korea, Rep.	143	398	4.9	3.3	19.59	13.19	2.27	6.39
United Arab Emirates	23	58	15.0	5.2	8.69	3.02	2.26	5.67
Singapore	69	177	10.0	6.9	17.70	12.17	2.15	5.53
Marokko	4	17	40.0	14.2	6.81	2.42	1.08	4.39
Egypt	14	123	10.4	7.0	12.81	8.57	0.62	4.24
Island	58	286	2.8	1.4	8.10	3.89	0.30	4.20
USA	658	1511	0.8	0.6	12.51	8.37	0.34	4.14
Thailand	56	377	5.0	4.0	18.64	15.19	0.51	3.45
Argentina	2	8	35.0	13.5	2.74	1.06	0.49	1.68
Costa Rica	0	4	45.0	14.8	1.96	0.64	0.13	1.32
Australia	32	139	1.6	1.0	2.18	1.34	0.00	0.84
Sum alle					2702	1290	878	1413